

Uprava str. 4–5

Ekološki otok str. 6–7

RC SIMIT str. 8–9

Inovativnost str. 11

Po poklicu sem str. 15

Intervju z Zvonkom Jevšovarjem str. 16–18

Reportaža str. 22–23

Iz vsebine

4-5 Uprava

6-7 Ekološki otok

8-9 RC SIMIT

10 Štipendisti

11 Inovativnost

12 Posvetovanje vzdrževalcev

13 Interni časopis

14 Svet zaposlenih

15 Po poklicu sem

16-18 Intervju

19 Zdravo Talum

20 Fotografije meseca

21 Postanek

22-23 Reportaža

24 Zdravje

26 Fotoreportaža

27 Križanka

Naslovnica: Od hoje do teka

Časopis družbe Talum. Naslov uredništva: Talum, d. d., Tovarniška cesta 10, 2325 Kidričevo, telefon: 02 79 95 108, telefaks: 02 79 95 103, e-pošta: darko.ferlinc@talum.si.

Izhaja mesečno v nakladi 2300 izvodov.

Uredniški odbor: Darko Ferlinc, glavni urednik, Danica Hrnčič, Lilijana Ditrih in Aleksandra Jelušič, članice, ter Srdan Mohorič, član.

Jezikovni pregled: Darja Gabrovšek Homšak, oblikovanje: Darko Ferlinc, avtor naslovnice: Srdan Mohorič, intervju prevedla: Barbara Jarh Ciglar.

Prelom in priprava za tisk: Grafični studio OK, Maribor, tisk: Bezjak tisk, Maribor.

99 odstotkov

DARKO FERLINC
GLAVNI UREDNIK

Kaj je 99 odstotkov, že dobro vemo. O tem smo lahko veliko prebrali in videli na televiziji. Malo težji je odgovor na vprašanje, kdo je v 99 odstotkih, najtežji pa na vprašanje, kakšna je ideja gibanja, če mu lahko tako rečemo. Po številki sodeč, je v teh 99 odstotkih velika večina svetovnega prebivalstva. Praktično mi vsi. Pa vseeno je rob, ki deli tiste v 99 odstotkih od tistih v 1 odstotku, zelo tanek. Posebej pa odvisen tudi od izvora. Tisti, ki je v Sloveniji v 1 odstotku, morda v Ameriki ne bi bil. Ali pa bi bil v 99 odstotkih.

Tiste v 1 odstotku različno imenujemo: kapitalisti, pohlepneži, izkoriščevalci, brezobzirneži, tajkuni in tako naprej.

Začelo se je seveda, kako čudno pravzaprav, v Ameriki. Ljudje so se zbrali na Wall Streetu in želeli povedati, da imajo dovolj. Dovolj kapitalizma, v katerem bogata peščica ljudi upravlja skoraj vse svetovno premoženje. Na drugi strani pa ljudje umirajo, ker nimajo kaj jesti, ali pa živijo človeka nevredno življenje. In takih je že karmilijarde. V Sloveniji je na robu revščine že menda okoli 250.000 ljudi. Dragi moji, to je vendar osmina Slovencev!

In zato je seveda prav, da ljudje povejo svoje. Da povejo, da jim je dovolj. Protestniki so torej na ulicah. Protesti so se razširili tudi v druga večja ameriška mesta in

od tam tudi drugam po svetu. Protestniki so se zbrali v Hongkongu, Buenos Airesu, Dublinu, Madridu in tudi v Ljubljani. V znak podpore so se jim pridružili celo bančniki, ki so pravzaprav tarča teh protestov. Na strani protestnikov je v Ameriki celo Barack Obama. V Ljubljani se jim je pridružil župan. In tu se spet pojavlja zgornje vprašanje: v kateri odstotek spadajo ti ljudje? Za podpora sicer vsaka čast, toda ...

V Ameriki je bil tudi slovenski slovit in razvpiti filozof Slavoj Žižek. Iz njegovega nastopa pred protestniki se je med drugim izkristaliziralo, da si ljudje laže predstavljamo propad človeštva kot propad kapitalizma. Razumljivo. O propadu človeštva je bilo narejenih že veliko hollywoodskih filmov, o propadu kapitalizma pa še nobeden.

Zdaj pa k ideji. Ko je nekoč, tudi zaradi katastrofalnih razmer med ljudmi, začel zmagovati komunizem – predvsem seveda na vzhodni polobli – je bila ideja dokaj jasna: razlastiti bogataše, jih pozapreti ali celo pobiti. In tako je bolj ali manj tudi bilo. Seveda, bogne-daj, da bi take ideje rojile po glavah današnjim protestnikom. Komunizem je bil v svoji osnovi skoraj idiličen, v realnosti pa neroden in nesprejemljiv sistem. Zato je tudi propadel. In vsi smo ta propad pozdravili. Vseeno pa nihče ni pričakoval takega kapitalizma.

Ideja gibanja torej ni v rušenju sistema. Ideja ni v revoluciji. Ideja je že v tem, da ljudje povedo, kaj je narobe, da se zberejo, da protestirajo. S tem ravnanjem pa pomagajo nekim drugim ljudem, ki imajo dovolj znanja, ki so kreativni, ki so dovolj prodorni in pogumni, da bi z novimi idejami o nekem drugačnem sistemu, o neki drugačni ureditvi lahko prodrli tja, kamor morajo, da bi se razmere spremenile. Predvsem med politike.

Ljudje nimajo dela. Na Štajerskem je to še poseben problem. Doživljajo travme, frustracije, poniževanja, šikaniranja. Denar je nesorazmerno porazdeljen. Vedno več ljudi služi denar s špekulacijami, prevarami, finančno nedisciplino. Vse manj pa je takih, ki resnično živijo od svojega dela. Tisti pa, ki še imajo službe, delajo vedno več. Mimogrede, pred več kot 100 leti so si delavci izborili osemurni delovnik. Logično bi bilo, da bi danes delali na primer sedem ali celo šest ur. Mnogi pa delajo več kot osem ur.

In take stvari je treba spremeniti. Na take stvari je treba opozoriti. Predvsem pa bo treba spremeniti vrednote, etiko in moralo. Predvsem bo treba začeti delati tisto, kar je prav, in ne vedno tistega, kar se plača. Toda, ali bo kapitalizem slišal mime protestnike, ali jih bo razumel, ali jih bo upošteval? ▣

»Ideja je že v tem, da ljudje povedo, kaj je narobe, da se zberejo, da protestirajo.«

Bližamo se točki preobrata

MARKO DROBNIČ

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Marko Drobnič, predsednik Uprave Taluma

Naslov sem si sposodil pri dr. Miru Cerarju mlajšem, ki je v jesenski številki revije Združenja Manager pisal o družbi in spoštljivih ter odkritih odnosih, ki se morajo vrniti kot stalnica v naše življenje. Ocenjuje, da je brez tega težko ohraniti motiv za delovanje v skupno dobro in da je prav to naša naslednja zgodovinska preizkušnja.

Pred podobno preizkušnjo smo tudi talumovci. Študija, ki jo je pripravil Ekonomski inštitut Pravne fakultete v Ljubljani, je dokončana. Ugotovitve študije potrjujejo to, v kar verjamemo vsi mi, ki ustvarjamo podobo naše tovarne – Talum ima vse pogoje za nadaljnji obstoj in razvoj, razen ustrezne cene električne energije. Z umno in smelo narodnogospodarsko politiko in optimiranjem delovanja sistema proizvajalcev električne energije in nas kot porabnika bi lahko država kot lastnik obojih maksimirala finančne učinke s tem, da nam zagotovi oskrbo pod konkurenčnimi pogoji ter tako omogoči razmere za povečanje dodane vrednosti. Glede na trenutno situacijo ne pričakujem idealnih rešitev. Zavedam pa se, da se dogaja proces, v katerem bomo skupaj z lastniki dokazovali smiselnost zagotavljanja pogojev za naš nadaljnji

razvoj. Pot do implementacije tega v praksi zagotovo ne bo lahka. Cilj je jasen, njegova realizacija pa bo osnova za udejanjanje naše strategije za naslednje srednjeročno obdobje. Ta že nastaja in je usmerjena v diferenciacijo programov, ki bodo manj odvisni od elektroliznega aluminija.

Za našo nadaljnjo razvojno pot potrebujemo konkurenčno osnovo. Potrebujemo pa tudi odkritost, odprtost in sodelovanje. Med nami v Talumu, s kupci, s partnerji, z lastniki. Potrebujemo še več podjetnosti in inovativnosti, da bomo lahko sledili zastavljenim ciljem in si na ta način zagotovili tudi dostojno nagrado za njihovo uresničevanje. Potrebujemo motivirane zaposlene na vseh ravneh. Za veliko od tega mora namreč poskrbeti vsak zaposleni, za nekatere stvari mora poskrbeti lastnik, za nekatere pa vodstvo družbe.

Talum potrebuje preobrat in preobrata željne talumovce. Prvo je nuja, drugo želja. Brez te želje in močne povezanosti med nami nas tu na periferiji, daleč stran od prestolnice, niti opazili ne bodo. Prej spregledali in pozabili! Pa vendar smo bili vso zgodovino znani po tem, da se ne vdamo. Tudi tokrat, ob novi veliki preizkušnji, se ne bomo! ■

Varnost zavarovancev

MAG. FRANC VISENJAK

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Mag. Franc Visenjak, član Uprave Taluma

V tej številki Aluminija želim izraziti nekaj misli o dodatnem pokojninskem zavarovanju. Prvo, kar mi pri tej temi daje pozitivno idejo, je, da smo s predstavniki sindikata in Upravo našli skupen dogovor, da bomo plačevali do-

datno pokojninsko zavarovanje tudi zaposlenim, ki so izstopili iz pokojninskega načrta in si dali izplačati privarčevana sredstva. S plačevanjem najvišje premije delavcem Taluma prispevamo eno tretjino povprečnega zneska,

ki ga varčuje slovensko gospodinjstvo.

Drugo, kar me navdaja, pa je to, da sem član naložbene komisije Pokojninske družbe A. Naloga te komisije je, da postavljamo okvire, kako naj se zbrana sredstva zavarovancev nalagajo, da bosta dosežena maksimalni donos in s tem osnova za izplačevanje poznejših pokojnin.

V komisiji zagovarjamo konservativno naložbeno politiko in jamstvo zunanjih upravljavcev. S tem smo zaščitili sredstva naših zavarovancev pred izgubo ob izbruhu

gospodarske krize leta 2008. Od takrat dalje smo naložbeno politiko v celoti podredili zagotavljanju varnosti sredstev zavarovancev. Delež delniških naložb smo znižali na le nekaj odstotkov vseh sredstev. Trenutno je v delnice naloženih le 2 odstotka sredstev, vse preostalo premoženje pa je naloženo v obveznice in naložbe z zajamčenim donosom. Za zajamčeni donos naložb zavarovancev Pokojninske družbe A, d. d., še vedno dodatno jamčijo upravljalci teh naložb.

Tako so zavarovanci Pokojninske družbe A od januarja 2007 do avgusta 2011 pridobili 17 odstotkov vrednosti, medtem ko so delnice nemških, ameriških in slovenskih podjetij izgubile od 12 do 60 odstotkov. Skupni doseženi donos sredstev naših zavarovancev je enakomerno naraščal celotno obdobje in ni padel niti v času največjega padca delniških trgov leta 2008 niti ob sedanjih padcih avgusta letos.

Z rezultati, ki smo jih dosegli pri nalaganju privarčevanih sredstev, smo zadovoljni, vendar pa nas

odločitve predvsem naših sodelavcev, da so dvignili sredstva, ne navdušujejo. Pa vendar moramo poslušati tudi njihove razloge, zakaj so to naredili. Veliko je teh zgodb, vsak ima svojo. Ena od mnogih je: moj otrok danes gradi in potrebuje denar, želim mu pomagati in verjamem, da mi bo povrnil, ko bom star.

Iskreno želim, da bi se to zgodilo, kajti tudi to je lahko naložba za starost. ▣

Kaj bo poganjalo našo gospodarsko rast?

Dr. Zlatko Čuš, član Uprave Taluma

DR. ZLATKO ČUŠ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Kapitalizem je vsekakor na resni preizkušnji. Na neki način je sam po sebi nekaj nenaravnega. Nobena stvar v naravi ne raste v neskončnost, le kapitalizem se napaja z doktrino nenehne gospodarske rasti. Ni dvoma, da svet potrebuje preobrazbo sistemskih vrednot, pa s tem sploh ne mislim na kakšno Afriko, ampak predvsem na tako imenovano zahodno civilizacijo.

Ali bodo podjetja vedno bolj služila samo kapitalu ali jim bo uspelo zadržati vsaj malo družbene odgovornosti? Talum je bil vseskozi družbeno odgovorno podjetje, o tem ni dvoma. Ali in

zakaj je treba dokazovati smiselnost ohranjanja industrijske kulture, družbene odgovornosti, zaposlovanja novih kadrov, plačevanja davkov in prispevkov ...? No, pravi kapitalisti bodo rekli: 'Firma je zato, da služi denar'. Do neke mere to seveda tudi drži, vendar vse v mejah naravnih zakonitosti. Seveda je treba spodbujati in ceniti uspešne podjetnike in premožne kapitaliste, vendar samo tako dolgo, dokler s svojo dejavnostjo krepijo srednji razred. Srednji razred je namreč generator gospodarske rasti. Z izginjanjem srednjega razreda izginja tudi temelj nadaljnjega obstoja sedanje družbene ureditve. Upam, da se bodo nosilci tega razvoja čim prej zavedli resnosti situacije in preusmerili voz v pravo smer. Če razmišljamo naravno racionalno, bi morali biti optimisti, kajti prav oni bodo največ izgubili. ▣

Zasedanje skupščine Talum, d. d.

UPRAVA
FOTO: DARKO FERLINC

Na zasedanju skupščine Talum, d. d., ki je potekala 18. oktobra 2011, je bil sprejet sklep o odpoklicu člana Nadzornega sveta dr. Mira Žunca. Zaradi daljše odsotnosti člana Nadzornega sveta dr. Mira Žunca ter glede na zahtevne razmere za poslovanje družbe Talum se je večinski delničar odločil, da namesto njega imenuje mag. Milana Jevšenaka. Na ta način bo v prihodnje zagotovljeno delovanje Nadzornega sveta v polni sestavi. ▣

Zasedanje skupščine

Nadzor nad emisijami snovi v zrak

Emisije snovi se kontrolirajo na izpustu, odvodniku dimnih plinov ali po domače dimniku odpadnih plinov – kakor lahko to poimenujemo –, v večini primerov pa na odvodniku za čistilno napravo.

DR. MARKO HOMŠAK

Najvišje vrednosti emisij snovi v zrak so predpisane in izražene v večini primerov kot koncentracija v miligramih na kubični meter odpadnega plina, kot masni pretok v gramih na uro ali emisijski faktor, izražen v kilogramih na tono proizvoda.

V skupini Talum imamo 50 izpustov emisij snovi v zrak z različnimi višinami do 30 metrov in vse tja do najvišjega, ki dosega višino 45 metrov. Ti izpusti so vezani na naprave, ki se po svojih tehnoloških procesih razlikujejo, kakor se razlikujejo tudi predpisane mejne koncentracijske vrednosti polutantov, saj ima

vsak tehnološki proces specifične odpadne pline. Z različno izbrano *najboljšo razpoložljivo tehniko* (NRT ali angl. Best Available Technique – BAT) naprave zado- stimo mejnim koncentracijskim vrednostim, tako da ima večina izpustov v Talumu ustrezno čistilno napravo pred izpustom v atmosfero. Najpogostejše uporabljena tehnika čiščenja je *suho čiščenje* odpadnih plinov. Odstranjevanje trdnih prašnih delcev in kovin v prahu zagotavljamo z *vrečastimi filtri* ali s filter- skimi patroni. S suhim čiščenjem odpadne pline očistimo tudi določenih molekul v plinski fazi.

Takšen primer je odstranjevanje plinskih fluoridov z vezavo na glinico na izpustih iz elektrolize C (ELHC1 in ELHC2 ali severna in južna čistilna naprava v elektroli- zi C). Izpust ELHC2 leta 2010 ni obratoval.

Mejne vrednosti emisij so določene za vsak izpust v okviru posamezne dejavnosti v okolje- varstvenem dovoljenju (OVD) z datumom 29. 11. 2007, ki ga je izdala agencija Republike Slovenije za okolje in prostor (ARSO). ARSO deluje v sestavi Ministrstva za okolje in prostor (MOP) in zagotavlja izvajanje predpisov, medtem ko je naloga Inšpektorata RS za okolje in prostor, da izvaja nadzor nad podjetji. ARSO v dovoljenjih predpiše podjetjem, da zagotovijo obrato- valni monitoring na izpustih, kar pomeni obvezno izvedbo tako imenovanih *občasnih meritev* na vsaka tri leta ali *trajnih meritev* pri pooblaščenem podjetju. Občasne meritve in nadzor nad

merilnimi napravami za trajno merjenje smejo izvajati le labora- toriji, ki so pri ARSO pridobili pooblastilo. Eden od pogojev za pridobitev pooblastila je pridobljena akreditacija pri Slovenski akreditaciji za izvajanje občasnih meritev; to akreditacijo je Talum Inštitut, d. o. o., uspešno pridobil za meritve celotnega prahu, plin- skih fluoridov, CO, O₂, NO, NO₂, SO₂, težkih kovin v skupnem pra- hu (Pb, Cd, Cu, Zn, Ni ipd.) in skupnega organskega ogljika (TOC). *Ob tem je treba poudari- ti, da so bile vse občasne in traj- ne meritve emisij snovi v zrak v letih 2009 in 2010 v okviru zakonsko dovoljenih vrednosti.*

V tabeli 1 so prikazani rezultati trajnih meritev iz elektrolize C za leto 2010 v primerjavi z mejnimi vrednostmi emisijskih koncentra- cij, v tabeli 2 pa v primerjavi z mej- nimi vrednostmi emisijskih fak- torjev (Poročilo o trajnih meritvah emisij snovi v zrak iz elektrolize C št. 69/2011). ▣

Emisijski parameter	Enota	Izračunana povp. vrednost – ELHC1	Izračunana povp. vrednost – ELHC2	MVE*
celotni prah	mg/m ³	2,82	/	5
fluor in njegove hlapne spojine, izražene kot HF	mg/m ³	0,57	/	1
žveplov dioksid	mg/m ³	95,4	/	130
ogljikov monoksid	g/m ³	0,95	/	2

Tabela 1: Ovrednotenje emisij snovi v zrak iz točkovnih izpustov

* Mejne vrednosti emisij po OVD št. 35407-130/2006 z dne 29. 11. 2007, tč. 2.2.3.7, preglednica 13.

Emisijski parameter	Enota	Izpust – ELHC1	Izpust – ELHC2	Ubežne emisije iz elektrolize C**	Razpršene emisije iz elektrolize C	Vsota	MVE*
emisijski faktor za celotni prah	kg/t Al	0,18	0	1,0	0,1	1,28	2
emisijski faktor za fluor in njegove hlapne spojine izražene kot HF	kg/t Al	0,04	0	0,3	0,05	0,39	0,5
emisijski faktor za SO ₂	kg/t Al	7,1	0	/	/	7,1	13,6
emisijski faktor za CO	kg/t Al	71,2	0	/	/	71,2	200

Tabela 2: Ovrednotenje emisij snovi v zrak z emisijskimi faktorji iz elektrolize C

* Mejne vrednosti emisij po OVD št. 35407-130/2006, tč. 2.2.3.

** Ocenjeno po EPA AP-42, section 12.1, in večletnih izvajanj meritev v elektrolizah.

Delovanje čistilne naprave za suho čiščenje plinov v elektrolizni hali

Delovanje čistilne naprave za čiščenje plinov je za izvajanje elektroliznega procesa v elektrolizi nujno potreben pogoj. Dimne pline, ki nastajajo pri procesu elektroliznega pridobivanja aluminija (plinasti fluoridi in prah), zberemo in očistimo pred izpustom v atmosfero.

BRANKO JURŠEK
FOTO: SRDAN MOHORIČ

V ta namen uporabljamo dve identični čistilni napravi, ki sta vključeni v proces elektroliznega pridobivanja aluminija. Kot medij za čiščenje plinov uporabljamo svežo glinico, ki jo po procesu čiščenja obogateno s fluoridi vrnemo nazaj v proces. Materialni tok je zaprt, pri delovanju čistilnih naprav ne dobimo nobenih stranskih proizvodov. Vsaka izmed čistilnih naprav je sestavljena iz šestih sklopov (vrečasti filtri in ventilatorji), ki sesajo pline s kapaciteto 130 Nm³/s, preko povezovalnih cevovodov iz posa-

mezne elektrolizne celice, v kateri se zaradi pokritja ustvarja podtlak.

Pri vstopu v čistilno napravo znaša temperatura plinov v povprečju 100 °C, koncentracija plinastih fluoridov pa je med 130 in 160 mg/Nm³. Adsorpcija fluorovodikov poteka v Venturijevem reaktorju, v katerem pridejo plini v stik z glinico. Turbulentno mešanje plinov in glinice v grlu reaktorja se prenaša po vsej dolžini reaktorja, kar poveča adsorpcijo plinastih fluoridov. Na ta način nastajajo fluoridi, vezani

na glinico, ki ostanejo stabilni vse do vračanja obogatene (fluorirane) glinice v proces. Reaktor je oblikovan tako, da zagotovimo dobro mešanje plinov in glinice ob majhni porabi energije. Učinkovitost čiščenja je rezultat regulacije koncentracije dodane glinice, začetne turbulence v reaktorju in velike stične površine med plini in glinico.

Ko plini, pomešani z glinico, zapustijo reaktorje, vstopajo v vrečaste filtre v smeri od zunaj v notranjost vreč. Obogatena glinica in prah, ki ostajata na zunanji

površini filterških vreč, se otesata s pomočjo vpihovanja nizkotlačnega zraka v vreče. Po stresanju padeta glinica in prah na dno filtra, nato pa se transportirata v proces (na elektrolizne celice). Očiščeni plini s povprečno temperaturo med 90 in 95 °C in koncentracijo plinastih fluoridov nižjo kot 1 mg/Nm³ prehajajo prek ventilatorjev in dimnika, kjer potekajo kontinuirane meritve emisij, v atmosfero. ■

Talum kot del razvojnega centra slovenskega gospodarstva RC Simit, d. o. o.

Ministrstvo za gospodarstvo je jeseni 2010 objavilo javni razpis, prek katerega namenja finančna sredstva za ustanavljanje in delovanje raziskovalnih in razvojnih (RR) dejavnosti razvojnih centrov slovenskega gospodarstva. Osnovni namen razpisa je finančna podpora RR-dejavnostim za povečanje konkurenčne sposobnosti slovenskih podjetij.

MAG. BOŠTJAN KOROŠEC
FOTO: SRDAN MOHORIC

Na osnovi skupne prijave je bilo aprila 2011 ustanovljeno novo podjetje za področje novih materialov in tehnologij RC Simit, d. o. o. (sodobni materiali in tehnologije), v katerem so združeni soustanovitelji, ki so Talum kot vodilni partner, Cimos TAM Ai Maribor, Iskra ISD Kranj, LTH Ulitki Škofja Loka, SwatyComet Maribor, UNIOR Zreče, Amit Ljubljana, Ortotip Maribor, Roboteh Šmarje pri Jelšah, TC Livarstvo Ljubljana, HTS IC Ljubljana, Tecos Celje, Zavod za livarstvo Ljubljana, Telekom-OT Trbovlje, in podporni partnerja, Inštitut za kovinske materiale in tehnologije ter Inštitut Jožef Stefan, oba iz Ljubljane.

Razvojni center je organiziran kot konzorcij podjetij, ki ima 12 poslovnih enot na različnih lokacijah v Sloveniji, poslovati pa je začel 1. julija 2011. RR-aktivnosti potekajo na področjih, ki so nazorno prikazana tudi na sliki 1: - RR novih, sodobnih in ekološko

sprejemljivih materialov in tehnologij na področju livarstva, brusnih materialov, hladnega in vročega preoblikovanja, mehanske obdelave kovin, dodatne izdelave, vzratnega inženirstva, gradnje strojev, robotike in medicine ter razvoja prototipov;

- razvoj storitev izobraževanja in svetovanja na osnovi RR-dognanj in dosežkov RC Simit, d. o. o., o novih materialih, tehnikah in tehnologijah v okviru razvojnega centra in širše.

V okviru RC Simit, d. o. o., je Talum oblikoval svojo poslovno enoto (PE Kidričevo), v kateri deluje 15 sodelavk in sodelavcev: Sonja Fakin, mag. Dejan Lorber, Aleš Slana, Milan Ciglar, dr. Stanko Kores, mag. Dragan Mikša, mag. Albert Korošec, Matej Ernecl, Roman Gajser, Boštjan Sagadin, Jože Turk, Janez Marinič, Mitja Masten, Goran Abramović in mag.

Boštjan Korošec. Poleg navedenih so v delovanje PE aktivno vključeni še Palmira Banko, Darja Vodusek Vtič, Suzana Horvat, Daniel Lačen in Brane Kožuh.

V okviru PE Kidričevo potekajo RR-dejavnosti na štirih podprojekti:

1. *RR novih zlitin in tehnologij za ozki trak (OT) za grobo mehansko preoblikovanje*, v okviru katerega raziskujemo in razvijamo: nove zlitine za litje OT z večjo vsebnostjo legiranih elementov za doseganje višjih mehanskih lastnosti, nov rotacijski livni postopek za litje OT iz novorazvitih zlitin, nove tehnološke postopke osnovnega grobega mehanskega preoblikovanja in obdelave novorazvitih zlitin. Cilj aktivnosti je razviti in obvladati nove zahteve za kakovost novih zlitin, ki se kažejo pri trganju, vlečenju, trdoti, žilavosti, notranjih nape-

tosti po preoblikovanju in podobno.

2. *RR alternativnih vložkov za aluminijevi zlitini 239 in 226 A za ulitke*, v okviru česar raziskujemo in razvijamo nove zlitine iz različnih alternativnih vložkov oziroma vhodnih surovin ter nove tehnološke postopke (izdelava orodij in peščenih jeder, termična in mehanska obdelava Ö) za doseganje ustrezne kakovosti ulitkov za uporabo v sistemih visokega tlaka, v katerih sta ključna parametra mehanska trdnost in poroznost.

3. *RR prototipnih tehnologij za pripravo odpadnega aluminija in razvoj novih zlitin iz tako obdelanega aluminija*, v okviru česar raziskujemo in razvijamo nove tehnologije za pripravo odpadnega aluminija za učinkovito pretaljevanje, pripravo novih zlitin iz odpadnega aluminija in ravnanje z odpadnimi snovmi (slani kolači), ki nastajajo v procesih pretaljevanja.

4. *RR materialov za izboljšanje sestavljenih aluminijev pločevin*, v okviru česar raziskujemo in razvijamo nove materiale za izboljšanje korozijskih lastnosti (nove ločevalne paste za tiskanje matric med aluminijevimi pločevinami, med katerimi se pretakajo različni fluidi) in mehanskih lastnosti (pred-

Z leve Jože Turk, mag. Boštjan Korošec, dr. Stanko Kores, Sonja Fakin, Brane Kožuh, mag. Dejan Lorber, Palmira Banko, Roman Gajser, Janez Marini, Milan Ciglar,

vsem mehanska trdnost ob zmanjševanju debeline aluminijevih pločevin) za toplotne prenosnike oziroma izmenjevalnike.

Sestavni del vseh navedenih podprojektov so razvoj in raziskave

novih analitskih postopkov za spremljanje kakovosti zlitin in razvoj aluminijevih certificiranih referenčnih materialov za področje sekundarnih aluminijevih zlitin iz različnih kakovosti od-

padnega aluminija za uporabo v zahtevnih aplikacijah.

Omeniti je treba, da se z ustanovitvijo RC Simit, d. o. o., vanj niso prenesle vse raziskovalne in razvojne aktivnosti Taluma, pač pa le tiste, ki so neposredno vezane

na nove materiale in tehnologije, ki temeljijo na aluminiju. Vzporedno tem RR-dejavnostim teče še okrog 15 razvojnih iniciativ z drugih področij, ki jih zaposleni v Strateškem razvoju s pomočjo drugih strokovnjakov iz Taluma in zunaj njega pripravljamo za realizacijo.

Osnovni namen vključitve v RC Simit, d. o. o., je s preostalimi soustanovitelji razvojnega centra dopolniti in razširiti aktivnosti raziskav in razvoja in s tem doseči večjo konkurenčnost na trgu. Pri tem je treba poudariti, da celotno operacijo delno sofinancirata Vlada Republike Slovenije (Ministrstvo za gospodarstvo) in Evropski sklad za regionalni razvoj, in sicer do 50 odstotkov za vlaganja v RR-opremo in 60 odstotkov za vlaganja v RR-dejavnost.

Pričakujemo, da bomo tako lahko realizirali številne raziskovalne in razvojne aktivnosti, ki jih drugače ne bi mogli izvesti. To pa je za konkurenčnost podjetja izrednega pomena. ■

Vzajemna

BRIGITA AČIMOVIČ
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Postati član nadzornega sveta družbe, ki ima na letni ravni 260 milijonov prihodkov, je zahtevna in odgovorna naloga. Še posebej, če so člani družbe in s tem hkrati njeni solastniki vsi tisti, ki so pri Vzajemni dodatno zdravstveno zavarovani. Če k temu dodam, da so to v več kot 50 odstotkih vseh zaposlenih v skupini Talum tudi moje sodelavke in sodelavci, je odgovornost pri nadzoru še večja. V Talumu nam za poslovanje družbe, v kateri je več kot 50 odstotkov naših zaposlenih dodatno zdravstveno zavarovanih, ni vseeno. Zato sem tudi pristala na imenovanje.

Vzajemna je bila leta 1999 ustanovljena kot družba za vzajemno zavarovanje za izvajanje dopolnilnega zdravstvenega zavarovanja. Ob koncu lanskega leta je imela več kot 870.000 članov. Visoke številke, velik obseg poslovanja. A kaj, ko v zvezi z Vzajemno zadnja leta pogosto beremo o drugih,

čudnih in predvsem negativnih stvarih. Kot članica Nadzornega sveta se bom zavzela za v prihodnost usmerjeno poslovanje, ne glede na to, kaj se bo v Sloveniji v zvezi zdravstvenim zavarovanjem dogajalo. Vzajemno je treba postaviti v čim boljše poslovno kondicijo, predvsem pa je nujna drugačna medijska naravnost.

Ko sodelujem na seji Nadzornega sveta in pozneje berem zapise v medijih, včasih res ne vem več, kaj naj si mislim. Kdo, komu, kaj? Eno pa zagotovo vem. V Talumu vemo, kaj bi radi dosegli. O tem smo enotnega mnenja. Vemo, da svoje težave in probleme lahko rešujemo predvsem sami. To je naša velika prednost. ■

Brigita Ačimovič

Štipeđdisti – »naši bodoči sodelavci«

V skupini Talum se zavedamo, da je ključ do uspeha v znanju. Da bomo tudi v prihodnje lahko uresničevali svoje cilje in poslanstvo, smo povabili mlade iz naše regije, da se prijavi na razpis za dodelitev kadrovskih štipeđdij za šolsko leto 2011/2012.

VESNA MASTEN, DUŠAN SKLEDAR
FOTO: SRDAN MOHORIC

Nagovor predsednika Uprave štipeđdistom

Kadrovsko štipeđdiranje ni samo finančna podpora mladim, temveč jim tudi omogoča spoznavanje delovnega okolja, aktivno vključevanje vanj prek opravljanja praks, seminarskih, diplomskih nalog in reševanja drugih problemov, pri katerih lahko pomagajo naši sodelavci s svojimi izkušnjami in znanjem. Na ta način lahko tudi spoznajo morebitne bodoče sodelavce in – kar je še najbolj pomembno – v skupini Talum pridobijo prve delovne izkušnje.

Seveda pa je na drugi strani tudi interes delodajalca, saj na ta način spoznava potencialne sodelavce. Kadrovske štipeđdije so bile razpisane za pridobivanje poklicev in smeri, ki so in bodo za skupino Talum ključne tudi v prihodnje, to pa so: strojništvo, elektrotehnika, naravovarstvo, komer-

ciala, ključavničarstvo, obdelava kovin ter zidarstvo.

Žal se je tudi letos potrdilo dejstvo, na katero opozarjamo že nekaj časa: da med mladimi ni velikega interesa za pridobitev štipeđdij, kar je zagotovo povezano s profilom razpisanih štipeđdij. Za pridobitev štipeđdije za dokončanje poklicne šole (KV stopnja strokovne izobrazbe) smo prejeli samo eno prošnjo.

Postopek izbire še ni v celoti končan, vendar načrtujemo, da bomo podelili šest štipeđdij.

Danes skupina Talum štipeđdira devet mladih. V tabeli podajamo število štipeđdistov in smer, na kateri se šolajo. Zagotovo jih nekateri že poznate, saj so že bili vključeni v različna delovna okolja. Ker želimo, da začutijo, da so že danes »del Taluma«, morajo biti informirani tudi o tem, kakšne aktivnosti potekajo v skupini.

Letos smo jih povabili na nekoliko drugačen vsakoletni obisk kot prejšnja leta. Srečanje, ki smo ga organizirali 29. septembra, je bilo mogoče manj formalno kot v preteklosti, pa vendar s konkretnim ciljem – seznaniti bodoče sodelavce s pomembnimi spremembami, ki so se zgodile v zadnjem letu, in z načrti za prihodnje. Predsednik Uprave jim je predstavil naše načrte, v nadaljevanju smo jim predstavili spremembe po reorganizaciji in jih na koncu

popeljali še na ogled sončnih elektrarn, ki stojijo na odlagališču rdečega blata.

Sedaj že spet »gulijo« šolske klopi in veselimo se časa, ko bodo skupaj z nami sprejemali izzive in ustvarjali prihodnost. Praviijo, da se iz prave kombinacije izkušenj in mladostniške radovednosti rodijo nove priložnosti. Samo izkoristiti jih moramo znati. ■

Stopnja strokov.	Smer izobraževanja	Število
VII.	metalurgija	5
	strojništvo	4
	skupaj	9

Število in smer šolanja sedanjih kadrovskih štipeđdistov

Oktober – mesec požarne varnosti

[HTTP://WWW.SOS112.SI/SLO](http://www.sos112.si/slo)

»Ste storili vse za varen dom?« je slogan letošnjega projekta Oktober – mesec požarne varnosti, ki ga je pripravila Uprava RS za zaščito in reševanje v sodelovanju z Gasilsko zvezo Slovenije in Slovenskim združenjem za požarno varstvo. Namen letošnjega projekta je opozoriti, da je v varnem zavetju doma in njegovi neposredni okolici veliko nevarnosti, ki lahko povzročijo požar. V ta namen je bila izdelana spletna hiša, v kateri so opozorili na nevarnosti in napisali napotke, kako lahko požar preprečimo. Pripravili so tudi letak, plakat ter telop, ki bo oktobra predvajan na TV Slovenija. Vsa gradiva so dostopna tudi v elektronski obliki v rubriki Zgibanke in plakati na spletni strani. ■

Več informacij na straneh:

<http://www.sos112.si/slo>
<http://www.sos112.si/slo/hisa.swf>
http://www.sos112.si/slo/tdocs/plakat_2011.jpg
http://www.sos112.si/slo/tdocs/hisa_letak_2011.pdf

Vzdrževalniška inovativnost

V Talumu že tretje leto poteka bolj organizirano zbiranje inovativnih predlogov na vseh področjih, tako da spremljamo vsak predlog od napisane ideje do realizacije, saj le tako dobi pravi smisel. V večini primerov so predlagatelji tudi realizatorji svojih idej, vloga vodij pa je, da to dejavnost spodbujajo, in če je le možno, predloge tudi uresničijo v praksi.

BORIS BLAŽEK
FOTO: ARHIV

Inovator Franc Kozel

S podelitve priznanj

Tako predlagatelji predlogov dobijo tudi moralno zadoščenje in spodbudo za naprej ter pritegnejo k takšnemu razmišljanju še sodelavce. Večina realiziranih predlogov ima tudi neposreden ekonomski učinek v proizvodnji ali na drugih področjih (večja varnost, manjši fizični napor, ekologija...). Skratka, vsi v Talumu smo se začeli zavedati, da je inovativnost tudi del naše sedanjosti in prihodnosti, od katere imamo korist vsi.

Število prijavljenih inovativnih predlogov za leto 2010 v takratni DE Vzdrževanje je bilo za začetek zelo dobro. Kratka statistika pokaže, da od 87 odobrenih predlogov 31 že deluje v praksi, preostali pa so v postopku realizacije. Spodbudno je tudi število predlagateljev. Teh je 38, najbolj pa izstopajo: Nenad Kordun z 18 predlogi, Franc Horvat z 12, Peter Kropec s 7, Robi Štrafela s 5, preostali pa imajo po tri ali manj. Razumljivo je, da je bilo največ predlogov s področja vzdrževalniške dejavnosti (54 odstotkov), izboljšanja delovanja naprav, delovnih postopkov in varnosti pri delu.

Uspešnost inovativne dejavnosti v Talumu potrjuje tudi dejstvo, da je Štajerska gospodarska zbornica za leto 2010 podelila pet priznanj našim inovatorjem (trije iz Vzdrževanja!), kar je bilo objavljeno že v 6. številki Aluminija. Posebej me je k pisanju tega član-

ka pritegnilo priznanje, ki ga je prejel **Franc Kozel** (od 1. januarja 2011 zaposlen v družbi Talum Aluminij) na 21. srečanju vzdrževalcev na Rogli. Na vsakoletnem Tehničnem posvetovanju vzdrževalcev Slovenije komisija izbere tri najboljše predloge s področja vzdrževanja. Med 16 predlogi je bil Francev izbran kot tretji najboljši. Čestitamo! Predlog je dokaj preprost, vendar v praksi zelo uporaben. Na preprostejši način rešuje popravilo poškodb na plaščih difuzorjev glinice na čistilnih napravah v hali C in ima številne prednosti pred prejšnjim postopkom. Nagradjeni inovativni predlog potrjuje dejstvo, da je vsaka ideja dobrodošla in ni nujno, da ima enormne ekonomske in druge učinke, kot je splošno mišljenje. Zato najbo to tudi spodbuda za prijavljanje vseh idej. Letos je zaradi reorganizacije Taluma nekoliko spremenjen postopek obravnave inovativnih predlogov, ki ga enostavneje in hitreje izvaja vsak v svojem podjetju. V družbi Talum Servis in inženiring pripravljamo skupaj s službo Sistemi upravljanja nekaj novosti za vpisovanje/prijave predlogov z željo, da bi inovativnost zaposlenih še izboljšali. ▣

Inovativnost v številkah

MAG. KARMEN JOŠT

V prvih devetih mesecih letošnjega leta so zaposleni v skupini Talumu prijavili 126 inovacijskih predlogov, od tega 113 koristnih predlogov, nobene tehnične izboljšave, 13 predlogov pa je bilo zavrnjenih. Od tega se 18 predlogov uvaja, 46 je že realiziranih.

Največ predlogov, vsak po osem, sta predlagala Miran Lozar in Anton Kirbiš, oba iz družbe Talum Aluminij.

Nekaj ugotovitev:

- pri prijavljanju predlogov je sodelovalo 68 zaposlenih v skupini Talum,

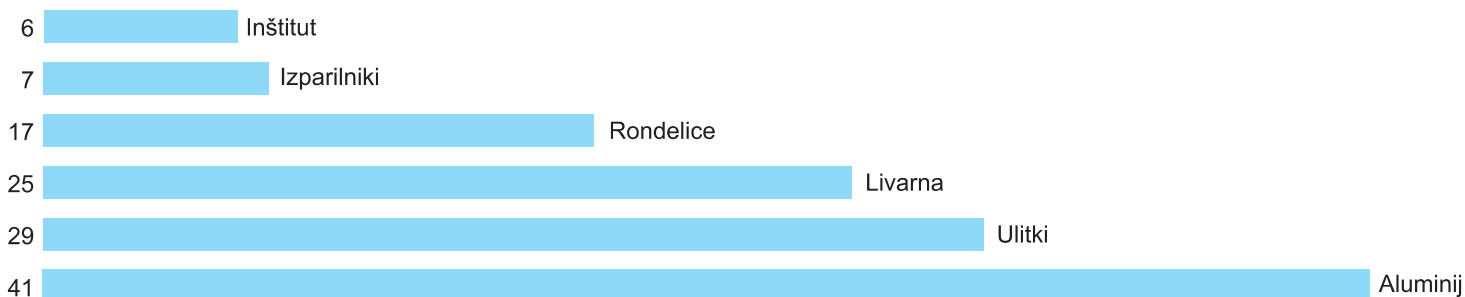
- največ izboljšav je bilo prijavljenih v družbi Talum Aluminij, in sicer 41,

- največ predlogov na zaposlenega je bilo prijavljenih v družbah Talum Aluminij in Talum Ulitki, in sicer v povprečju 0,4 predloga na zaposlenega,

- največ zaposlenih je sodelovalo v družbi Talum Ulitki, in sicer 15 odstotkov.

- največ predlogov se nanaša na delovanje strojev, orodij in naprav ter na varnost pri delu in v delovnem okolju. ■

Število prejetih inovativnih predlogov po odvisnih družbah

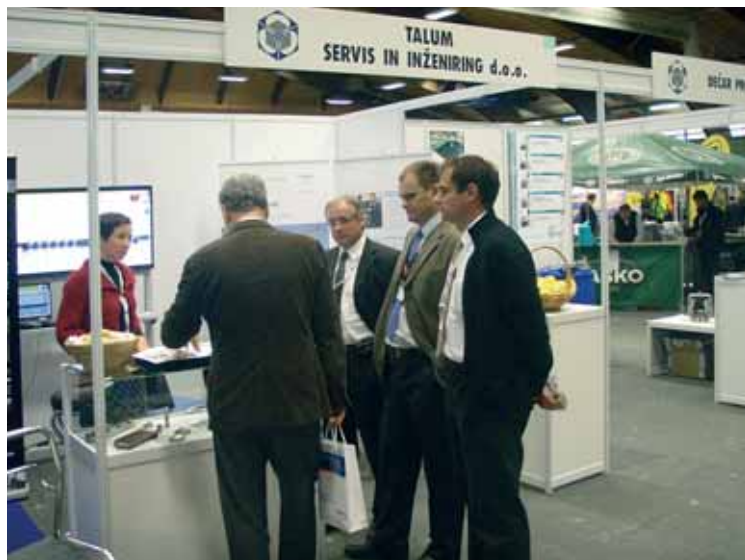
ODVISNE DRUŽBE

TALUM Servis in inženiring na 21. Tehniškem posvetovanju vzdrževalcev Slovenije

Sredi oktobra smo se predstavniki družbe Talum Servis in inženiring, d. o. o., udeležili Tehniškega posvetovanja vzdrževalcev Slovenije, ki ga že 21. leto zapored organizira Društvo vzdrževalcev Slovenije. Medtem ko so v seminarjskih dvoranah hotela Planja na Rogli potekali seminarji, predavanja in okrogla miza na temo vzdrževanja, smo v športni dvorani, na našem razstavnem prostoru, predstavljali svojo dejavnost.

ANDREJ BRUMEN

Bili smo edini, ki smo ponujali storitve servisiranja in inženiringa, zato je bilo zanimanje toliko večje. Vsi drugi so bili prodajalci opreme za vzdrževanje. Na našem razstavnem prostoru so se ustavljali naši današnji poslovni partnerji, pa tudi potencialni novi partnerji. Z veseljem smo jim predstavili

Naša stojnica je bila kar dobro obiskana

naše dejavnosti, ki jih lahko z znanjem, dolgoletnimi izkušnjami in kompetentnim kadrom ponudimo tudi na trgih zunaj skupine Talum.

Na večerni prireditvi je Društvo vzdrževalcev Slovenije podelilo nagrade in plakete najuspešnejšim inovatorjem s področja vzdrževanja. Sodelavec iz družbe Talum Aluminij Franc Kozel je z inovativnim predlogom Popravilo poškodbe reaktorja čistilne naprave hale C s pomočjo gume v konkurenci šestnajstih predlogov osvojil tretje mesto. Skupina Talum pa si je skupaj z Revozom delila prvo mesto za na natečaju največ prijavljenih inovativnih predlogov s področja vzdrževanja.

V okviru 21. tehniškega posvetovanja je bila organizirana tudi okrogla miza z delovnim naslovom Outsourcing v vzdrževanju (pogodbeno izvajanje vzdrževanja z zunanjim podjetjem), ki jo je vodil naš direktor mag. Mihael Hameršak. Debaterji na okrogli mizi so bili vodje vzdrževanja najprepoznavnejših slovenskih podjetij, kot so: Perutnina Ptuj, Impol, Unior, Gorenje, Pivovarna Laško, Acroni, Hella Saturnus in Revoz. Namen okrogle mize je izmenjava izkušenj, mnenj, dobrih praks in seveda mreženje med slovenskimi podjetji.

Udeležba na takih prireditvah je pomembna zaradi predstavitve dejavnosti in utrjevanja odnosov s starimi poslovnimi partnerji ter pridobivanje novih. ■

Potekali so tudi poslovni razgovori

INTERNI ČASOPIS

Ne zaostajamo za drugimi

DARKO FERLINC

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Od 12. do 14. oktobra je v Termah Olimje v Podčetrtku potekala 15. Slovenska konferenca o odnosih z javnostmi. Med drugim so v hotelu postavili tudi razstavo internih časopisov oziroma glasil. Razstavljenih je bilo 36 glasil, med njimi tudi naš časopis Aluminij. Razstavo sva si ogledala z našim fotografom Srdanom Mohoričem. Kar nekaj časa sva listala po različnih časopisih in ugotovila, da jih je veliko na zelo visoki ravni, tako po oblikovanju kot po izvedbi. Naš Aluminij vsaj po oblikovalski plati ne zaostaja za drugimi. Tudi za tistimi boljšimi. Vsebinsko pa smo si dokaj različni, kar seveda ni čudno, če upoštevamo specifičnosti posameznih podjetij, predvsem tistih, ki se morajo dnevno pojavljati na trgih in ponujati svoje izdelke.

Letos nismo sodelovali na tekmovanju 'Papiрус', na katerem ocenjujejo kakovost internih časopisov in na katerem smo lani dobili 1. nagrado za najboljšo naslovnico. Vzrok za to tiči v tem, da smo z novim letom časopis preoblikovali. Najverjetneje pa se bomo tekmovanja ponovno udeležili drugo leto. ■

Razstava internih glasil

Septembrska seja Sveta zaposlenih skupine Talum

JANEZ KISELJAK
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Janez Kiseljak, predsednik Sveta zaposlenih

Seznani smo se s poročilom o poslovanju za obdobje od januarja do avgusta 2011, v katerem je predsednik Uprave Marko Drobnič poudaril:

Družba je še v slabšem položaju, kot je bila v obdobju od januarja do junija 2011. Razloga sta dva, svetovna kriza in razhajanje med dejansko ceno električne energije in realno ceno, ki bi omogočala normalno proizvodnjo. Na rezultate poslovanja vplivajo cene surovin.

V posameznih segmentih se stanje že izboljšuje, vendar počasi. Povečuje se obseg storitev na zunanem področju, vendar moramo situacijo, v kateri smo, jemati zelo resno.

Glavni cilj Uprave in njenih članov je, da se vzpostavijo konkurenčne možnosti z oskrbo z osnovnimi surovinami, predvsem z električno energijo. Zagotoviti je treba prehodno obdobje za preoblikovanje posameznih programov. Po mnenju predsednika Uprave je lahko elektrolizni aluminij le še naše pomagalo za spremembo in preoblikovanje programov in ne glavni proizvod. Evropska okoljska zakonodaja postaja tako zahtevna, da ji zmore slediti le še malokateri proizvajalec elektroliznega aluminija.

Član Uprave Franc Visenjak je poudaril predvsem ohranitev notranje trdnosti in organiziranosti med zaposlenimi. Predvsem je pomembno, da še vedno zagotavljamo redno izplačilo plač in da plačilo računov poteka v roku.

Potrdili smo aneks k Dogovoru o sodelovanju zaposlenih pri upravljanju v Skupini Talum, pri čemer gre za ureditev posebnega varstva članov Sveta zaposlenih in delovanje članov Sveta delavcev v svojih delovnih okoljih.

Seznani smo se z informacijo o možnosti ponovnega pristopa k pokojninskemu načrtu.

Svet zaposlenih se je seznanil s Poročilom o varstvu pri delu v skupini Talum za obdobje od januarja do junija 2011.

Zaposleni naj vprašanja na temo iz varstva pri delu posredujejo *pisno* Svetu zaposlenih, da lahko ustrezna strokovna služba pripravi odgovor do naslednje seje.

V poročilu o kadrih je bila omenjena prerazporeditve manjšega števila zaposlenih v družbo RC Simit.

Odgovori na postavljena vprašanja zaposlenih:

Kdaj bo ukinjen pavšalni minus 10 in 20 minut pri obračunavanju prisotnosti?

Predsednik Uprave meni, da v tem trenutku ni mišljeno in potrebno, da bi se registrirali na vходу v posamezni d. o. o. in da bi se spremenil način obračunavanja ur.

Kdaj bo rekonstruirana v času dežja vedno poplavljen pešpot od upravne stavbe proti obratom? Skrbnik infrastrukture v skupini Talum bo ob prvem večjem naliivu to moral preveriti in poskrbeti za odvodnjavanje pešpota.

Ali kljub novi organiziranosti ostaja podelitev zlatega metulja?

Podelitev priznanja zlati metulj ostaja po obstoječem organizacijskem predpisu. V komisijo bosta ob sedanjih predsednici imenovana član in namestnik člana iz proizvodnih in servisnih družb.

Pripombe na Pravilnik o inovativni dejavnosti in nagrajevanje inovativnih predlogov in spodbujanje zaposlenih k večjemu sodelovanju na tem pomembnem področju izboljšanja delovnih procesov.

Uprava si prizadeva, da bi na področju inovativne dejavnosti nastale bistvene spremembe. Od zaposlenih se pričakuje večja odprtost in sodelovanje v družbi

pa tudi navzven. Med zaposlenimi je čutiti premalo inovativnosti in podjetnosti. Tu ne gre samo za inovacije v delovnem procesu, ampak tudi za poglede in način, kako prodreti na trg. Pripravljamo delavnice na to temo, predsednik Uprave in vodja Upravljanja sistemov sta podrobneje pojasnila inovativno dejavnost.

Odgovor na vprašanje Sveta zaposlenih (3. redna seja Sveta zaposlenih): Kdo je odgovoren za onesnaženje osebnih avtomobilov z vodnim steklom na parkirišču pred upravno zgradbo skupine Talum?

Seznani smo se s pisnim odgovorom direktorja družbe Silkem. V prihodnje naj bi opažanja o onesnaženju osebnih avtomobilov z vodnim steklom sporočali takoj ob dogodku.

Dobili smo odgovor o možnosti izbire korekcijskih očal pri več optikih.

Iztok Trafela je povedal, da je bila pobuda sprejeta in da so bile objavljene še štiri optike, da pripravijo ponudbo (Optika Sentina, Mestna optika, Moja Optika, Optika Ela Čačković - Kukovica) in že obstoječi dobavitelj Optika Kuhar.

Kdaj se bodo v družbi Talum Rondelice uredile razmere, kot so prihodi in odhodi z delovnega mesta, možnost odmora in dostopa do osvežilnega napitka.

Rešitev teh vprašanj je treba najti v dogovoru z direktorjem družbe Talum Rondelice.

Usklajevanje nadomestila za prevoz na delo in z njega.

Seznani smo se z odgovorom krajevnega prevoznika Veolia Maribor, ki poudarja, da se cene prevoza niso spremenile od 1. aprila 2007 in da velja cenik do preklica oziroma do spremembe cen. ■

Gasilec

DRAGO HERTIŠ

FOTO: SRDAN MOHORIČ

Potovanje, ki ga ne pozabiš ... Izobraževanje, ki ga opravljaš vsa leta gasilske poti, bi lahko imenovali potovanje. Pot, ki jo preho-diš s samo enim ciljem – da poma-gaš sočloveku, svojemu bližnje-mu, ne glede na spol, finančno stanje – je eno veliko potovanje, polno nepredvidenih situacij, nesreč ... Biti gasilec ni le poklic, biti gasilec je poslanstvo, ki ti ga izbere usoda. Spoznajmo ogenj, spoznajmo ga kot prijatelja in ne kot sovražnika! Pravilna uporaba ognja rešuje življenja, nepremiš-ljena pa jih jemlje!

Poklicni gasilec mora uspešno končati srednjo šolo katere koli tehnične smeri in uspešno opravi-ti vsa psihofizična testiranja. Nato sledi polletno izobraževa-nje, ki ga edino v Sloveniji opravlja Izobraževalni center za zaščito in reševanje na Igu pri Ljubljani. Po opravljenih strokov-nih izpitih postane kandidat poklicni gasilec.

Program usposabljanja za gasilca zahteva:

- srednjo poklicno izobrazbo,
- usposabljanje za gašenje požarov s pomočjo helikopterjev,
- usposabljanje za nosilca izolir-nih dihalnih aparatov,
- usposabljanje za uporabo hid-ravličnih reševalnih orodij,
- usposabljanje za uporabo pnev-matskih orodij,
- usposabljanje za gašenje in reševanje v cestnih predorih,
- program dopolnilnega usposa-bljanja gasilcev za gašenje notra-njih požarov,
- usposabljanje za tehničnega reševalca,
- usposabljanje za izvajanje inter-vencij ob nesrečah z nevarnimi snovmi,
- usposabljanje za strojnika,
- usposabljanje za računalniško obdelavo gasilskih podatkov

Območja industrijske cone 24 ur na dan varuje družba Vargas-Al, d. o. o. V tej družbi sta organizi-rani dve službi, za protipožarno in fizično-tehnično varovanje. Družba ima stalno prisotna dva

poklicna gasilca, dodatno je for-mirano še prostovoljno gasilsko društvo PGD Talum Kidričevo.

Naloge poklicnega gasilca so:

- opravlja naloge s področja varstva pred požarom,
- sodeluje pri poučevanju delavcev o ravnanju s sredstvi za gašenje,
- izvaja požarno stražo pri tehnoloških postopkih s povečanim tveganjem in pri vzdrževalnih delih v območjih povečanega tveganja,
- kontrolira pripravljenost naprav, sistemov, sredstev in opreme za varstvo pred požarom,
- vodi evidenco o uporabi opreme in sredstev za gašenje,
- redno kontrolira požarno varnost na območju industrijske cone (obhodi),
- obvešča pooblaščenca za varstvo pred požarom o kršitvah požarnega reda, pomanjkljivosti opreme, sistemov in naprav za aktivno požarno zaščito, gasilne opreme,
- nadzoruje tehnološke postopke manipulacij pri polnjenju cistern z dizelskim gorivom, nadzoruje manipulacije v skladišču utekočinjenega naftnega plina,
- posreduje na mestu nevarnosti pri požaru ali drugem izrednem dogodku,
- nadzoruje dela s povečano nevarnostjo za nastanek požara ali eksplozije,
- vodi ukrepanje – odredi evakuacijo, sproži akcijo gašenja, umika gorljivih snovi, vozil, pre-mične opreme s področja nevarnosti, razporeditev oseb za gašenje,
- tehnično nadzira hidrantno omrežje,
- servisira in vzdržuje gasilnike, nudi prvo medicinsko pomoč ...

Delo gasilca je slog življenja, ki te spremeni kot osebo, kot človeka. Nekatera čustva sčasoma zamrejo. V svoji gasilski karieri vidiš marsikaj, in ko se navadiš na številne boleče prizore, te čez čas ne ganejo več. ■

Drago Hertiš

Nogomet je zame način življenja

DARKO FERLINC
FOTO: SRDAN MOHORIČ

Zvonko Jevšovar,
predsednik
NK Aluminij

Zvonko Jevšovar je že 16 let predsednik Nogometnega kluba Aluminij. Tako dolgo ni bil še nihče pred njim. V tem času je klub doživel velike uspehe. V II. slovenski nogometni ligi so bili že dvakrat prvi. Dogradili so klubske prostore; nazadnje tudi vhodna vrata z zabojnikom za prodajo vstopnic.

Kdaj si torej postal predsednik NK Aluminij?

Vodenje kluba sem prevzel proti koncu prejšnjega stoletja, natančneje aprila 1997.

Najbrž moraš imeti veliko mero veselja do nogometa, da na tem položaju vztrajaš tako dolgo.

Brez veselja do nogometa ne gre. Nogomet postane način življenja, ki ti jemlje ogromno časa.

Kakšen klub si prevzel? Kakšno je bilo stanje v klubu takrat?

Omeniti moram, da je od vsega začetka v klubu poleg mene tudi Miran Lipovac, ki mi je bil v veliko pomoč. Klub sem prevzel od gospoda Meška, ki je bil prav tako velik nogometni zanesenjak in prijatelj mladih nogometašev. Tudi naše delo je vsa leta temeljilo na vzgoji mladih nogometašev in tako je še vedno. Ob prevzemu je bil klub za takratne razmere odlično organiziran, tako da ni bilo težko nadaljevati dela.

Kako je bilo z infrastrukturo? V 'tvojem času' se je veliko zgradilo. Kaj vse?

Veliko zaposlenih v Talumu je vsa ta leta spremljalo razvoj in ureditev infrastrukture, tako da veste, kaj vse je bilo narejeno. Narejen je fantastičen nogometni center. V našem času, torej v slabih petnajstih letih, smo naredili tri igrišča z naravno travo, eno veliko igrišče z umetno travo in žarometi, eno malo igrišče z umetno travo ter malo igrišče na mivki. Vsa igrišča imajo tudi avtomatsko zalivanje, kar je izrednega pomena za kakovost travnatih igrišč.

Nam lahko razložiš filozofijo kluba? Kaj je njegova prioriteta? (l. liga nil)

Naša filozofija je znana vsem v nogometnih krogih po Sloveniji in prepričan sem, da tudi vam, saj je bilo to že velikokrat povedano. Za nas je na prvem mestu delo z mladimi in največ denarja in časa vlagamo v to. Mlade vzgajamo tudi drugače, ne samo nogometno, in jih poskušamo pripravljati za kruti vsakdan, ki ga bodo deležni kasneje. Kar se prve lige tiče, lahko povem, da bo prišel čas, ko se bodo naši fantje morali preizkusiti tudi v tej ligi. Zakaj? Preprosto zato, ker proizvajamo veliko kakovostnega lastnega

kadra in naravnega napredovanja ne bomo smeli zavreti.

Koliko otrok in mladeničev se na igriščih kluba 'preganja' za žogo?

Ta številka se spreminja iz leta v leto, vendar je vedno prek 200 otrok. Letošnji vpis je bil večji, tudi zaradi težav v Dravi, tako da smo vzeli pod okrilje kar nekaj otrok od tam. V mlajših selekcijah imamo okoli 240 igralcev.

Klub ima bogato tradicijo. Nogomet se je v Kidričevem začel igrati, še preden je začela obratovati tovarna. Kako gledaš na to?

Mi v 'šumi' sploh ne zaznavamo, kakšen ugled ima naš klub po širni nogometni Sloveniji. Od manjših nogometnih okolij smo vsekakor fenomen, saj obstajamo ves čas in obenem igramo dober nogomet. Ves ta čas delamo in poslušamo pregledno, tako da ni bilo stečaja, ni bilo preimenovanj kluba ali drugih vsem tako ali drugače znanih mahinacij. Na to dejstvo smo ponosni. Na navedeno lahko rečem samo eno: to je prava tradicija.

Kako vidiš odnos med klubom in Talumom? NK Aluminij je pravza-

prav Talumov klub, saj ga uvrščamo v njegovo (svojo) tradicijo. Se strinjaš?

Popolnoma se strinjam. Tudi prvo igrišče in klub sploh so začeli graditi delavci TGA-ja prostovoljno. Izredna zahvala gre delavcem Taluma, da to lepo tradicijo skupaj z nami gojijo naprej.

Kriza je najbrž prizadela tudi klub. Kako?

Kriza nas zagotovo ni obšla, vendar smo bili nanjo tudi pripravljeni. Pripravljeni smo bili tako, da smo tudi v najboljših časih Taluma pazili na vsak tolar oziroma evro. Vedno smo znali gospodariti in to nam v krizi pomaga.

Igrišče v Kidričevem je eno najboljših v Sloveniji. Vedno so nekateri govorili, da je tu 'najboljša trava'. Na njem trenira slovenska reprezentanca, pa tudi druge. Kako je s tem?

O tem je bilo že veliko povedanega. Reprezentanca in klubi od Valencie dalje so prepoznali kakovost naše 'svete' trave in zato vztrajajo pri nas. Pri nas se je v tem času zvrstilo veliko evropskih klubov, nekateri pa se vračajo vsako leto.

»Izredna zahvala gre delavcem Taluma, da to lepo tradicijo skupaj z nami gojijo naprej.«

Si velik poznavalec nogometa, slovenskega še posebej. Nekateri menijo, da bi morala naša I. liga delovati kot drugi skupinski športi (košarka, hokej), da bi bilo torej manj klubov, ki pa bi igrali v neki ligi skupaj s klubi sosednjih držav. Kaj meniš o tem?

Naš nogomet za igranje v nekdanji jugoslovanski ligi še ni pripravljen. Kaj manjka naši ligi? Manjka denar, vendar zakaj ne bi igrali nogometa amatersko ali polprofesionalno, če ga tako zadnji dve leti že igramo. Le priznati tega, razen igralcev, nihče noče.

Slovenska reprezentanca je dosegala že velike rezultate, v zadnjih kvalifikacijah za EP pa se ni ravno proslavila. Ja ta generacija morda že v zatonu?

Zakaj bi bila v zatonu? Zato, ker je nekaj igralcev malo starejših? Igralci niso stari ali mladi, igralci so dobri ali slabi. Prepričan sem, da ta ekipa sploh še ni rekla zadnje besede. Premalo smo strpni do njih, premalo spoštujemo to, kar imamo, to, kar so ti igralci že naredili z uvrstitvijo na svetovno prvenstvo v Južni Afriki.

Se ti zdi normalno, da se v nogometu obrača toliko denarja? Igralci se prodajajo in kupujejo za desetine milijonov evrov. Tudi njihovi zasluži-

ki so vrtoglavo visoki. Kaj misliš o tem?

Nenormalno visoki zneski škodijo nogometu. V takšno stanje so nas pripeljali bogati klubi, ki so tako ali drugače prezadolženi oziroma ležejo v bankrote ali pa so že v njih. Na tem področju sledi neizbežno očiščenje.

Kaj misliš o navijačih, kot so mariborske Viole in ljubljanski Green Dragonsi? Zakaj jih celo vodstva klubov tolerirajo?

Ob vsem tem se vedno znova zgražam, tako kot vsi privrženci te igre. Klubi mešetarijo s temi navijači samo zato, da imajo kva-zi navijanje, ki pa jim največkrat škodi. V klubih bi morali razmišljati o tem, da na stadionih domujejo pravi pristaši (cele družine) te lepe igre.

Vrnimo se spet k NK Aluminij. Klub nikoli ni šel v prvo ligo, je pa vedno 'proizvajal' odlične posameznike, ki so jih prvoligaši z veseljem sprejemali v svoje vrste, in to še vedno počne. Lahko poveš kaj o tem?

Kot zanimivost naj povem, da imamo trenutno v naši prvi ligi za celo moštvo igralcev iz našega kluba, ki igrajo odličen nogomet in so mladi. Če dodamo še to, da

smo v drugi ligi z velikim naskokom prvi, dodatni komentar verjetno ni potreben. Ugotovimo lahko, da je naša 'šuma' odličen kraj za igranje za naše razmere vrhunskega nogometa v vseh selekcijah.

Kako je s prihodnostjo kluba? Kakšna je vizija?

Sam se za prihodnost kluba ne bojim, saj je zgrajen na zdravih temeljih in tako tudi deluje. Naš največji kapital v tej viziji je infrastruktura, ki nam bo v teh težkih časih še kako prišla prav na področju pridobivanja dodatnih virov financiranja. Vizija dela ostaja ista: delo in spet delo z mladimi nogometaši.

Govori se tudi o novih objektih. Boste gradili tribuno?

V vseh teh letih smo zavestno vztrajali na teh 500 nepokritih sedežih, da smo lahko najprej naredili igrišča, torej osnovno infrastrukturo za igranje nogometa. Ta 'tribuna' je stara 20 let, dotrajano pa je vse, od betona do sedežev. Zahteve licenciranja v nogometu gredo s časom naprej, tako da naša tribuna kriterijev ne izpolnjuje več. Ocenjujem, da je nova pokrita tribuna prepotrebna.

Bile so ideje (so še!), da bi blizu igrišč zgradili hotel s fitness centrom, morda bazenom. Na tak način bi lahko bolje organizirali obiske (treninge) tujih reprezentanc in to seveda tudi tržili. Kakšne so perspektive na tem področju?

Če bi na to vprašanje lahko odgovoril z da, potem je naš klub dolgoročno rešen v smislu financiranja. Na tem področju so neslutene možnosti trženja. V Kidričevem imamo fantastične možnosti za trening in upam lahko, da se bo slej ali prej našel investitor tudi za hotel.

Bi želel povedati še kaj, česar te nisem vprašal?

Želim si, da bi ljudje v naši občini prepoznali trud, ki ga vlagamo v ta naš nogomet, in nas še izdatneje podprli. Pošteno povedano, pričakujem tudi večjo podporo občine, ki bi nujno morala prepoznati, kakšno in kako obsežno družbeno odgovorno delo opravljamo v našem klubu. Vodstvu in delavcem Taluma se v svojem imenu in v imenu vseh generacij našega kluba zahvaljujem, da nam vsa ta leta trdno stojijo ob strani. ■

»Ocenjujem, da je nova pokrita tribuna prepotrebna.«

ZDRAVJE

Od hoje do teka

VENČESLAV ŠKERGET
FOTO: SRDAN MOHORIČ

ZDRAVO TALUM

Prvo soboto v oktobru, ki je bolj spominjala na poletni dan kot na jesenskega, smo se zaposleni iz skupine Talum zbrali v športnem parku NK Aluminij. V okviru aktivnosti 'ZDRAVO TALUM' smo letos naredili nekaj manjših sprememb, in ker smo tradicionalni Talumov dan za zdravje organizirali junija, smo želeli 'jesensko praznino' zapolniti nekoliko drugače. Hoja in tek sta dve dejavnosti, ki sta nam blizu in vsak od nas je zagotovo počel že oboje. Kaj vse je povezano s hojo, koliko znamo oceniti svoje fizične zmožnosti, smo lahko preverili in potrdili z različnimi dejavnostmi, ki smo jih pripravili. Večina si jih je izbrala več, največje zanimanje pa je bilo za med nami malo manj

znano demonstracijo nordijske hoje in preizkus hoje na 2 km. Po spoznanju svoje pripravljenosti in pridobljenih novih znanjih se je glavnina podala še na hitro hojo po progi dolžine 7 km. Malo bolj pripravljena sta se podala na tek po progi dolžine 12 km. Kljub pomislekom si je večina izmerila tudi podkožno maščobo. Za popestritev dopoldneva smo se preizkusili še v hoji s hoduljami, teku s smučmi in teku v vrečah. Pri hoji s hoduljami so se še posebej izkazale predstavnice nežnejšega spola, ki so pokazale, da se lahko tudi tukaj kosajo z moškimi. Na koncu je bilo poskrbljeno tudi za nadomestilo porabljenih kalorij, tako da smo se lahko zadovoljni odpravili domov. ■

Tudi rekreacija je lahko zabavna

Program SVIT

O programu Svit smo obširno pisali že v marčevski številki Aluminija. Takrat smo v Talumu imeli akcijo, s katero so aktivisti programa želeli pokazati in povedati zaposlenim čim več v zvezi z rakom na debelem črevesu.

DARKO FERLINC
FOTO: DARKO FERLINC

Mnogi od nas smo dobili pozive k sodelovanju v akciji. V času od 1. januarja do 30. junija 2011 se je v Sloveniji odzvalo skoraj 66 odstotkov povabljenih. Mogoče številka še ni zadovoljiva z ozirom na pomembnost pravočasnega odkrivanja raka na debelem črevesu. Pri odzivnosti prednjačijo ženske, ki morda v nasprotju

z moškimi akcijo jemljejo bolj resno.

V okviru 11. festivala za tretje življenjsko obdobje je v Cankarjevem domu v Ljubljani potekalo srečanje aktivistov Svit, na katerem so med drugim podelili priznanja za promocijo programa. Priznanje za promocijo programa Svit v delovnem okolju je dobila družba Talum zaradi pomladan-

Iztok Trafela prejema priznanje

ske akcije, ki smo jo organizirali v tovarni in je bila ena redkih predstavitev v delovnem okolju, kot najaktivnejši pri organiziranju predstavitev pa je priznanje prejel naš sodelavec Iztok Trafela. Priznanje je dobila tudi Silvestra Brodnjak, ki je promocijo programa Svit organizirala tudi v Talumu. S svojo aktivnostjo predvsem v svoji občini je dosegla, da je

Hajdina po odzivnosti na akcijo prva v Sloveniji z več kot 70 odstotki vključenih.

Kako pomembno je sodelovanje v taki akciji, so na srečanju povedali tudi tisti, pri katerih je bil rak na debelem črevesu pravočasno odkrit in uspešno premagan. Ti ljudje so danes ambasadorji programa Svit. ■

Fotografije meseca

Prvi letošnji sneg. Foto: Ivo Ercegović.

Skala. Foto: Boris Knez.

Modrina. Foto: Boris Knez.

Mavrica nad Talumom. Foto: Stanko Jus.

Zrcalce, zrcalce povej. Foto: Andrej Brumen.

»Za ljubi kruhek«

‘Hrana je naše najgloblje čustvo, ki se premelje in skozi debelo črevo izloči v greznico. In ker se sodobnost zaveda svoje nepopolnosti, je pomembno, da jemo lepo hrano.’

ALEKSANDRA JELUŠIČ
FOTO: ALEKSANDRA JELUŠIČ

Spomnim se, da sem kot otrok ob skodelici kakava in kosu kruha, ki sem ga pogrizla napol, poslušala mamino pridigo o tem, da so se nekoč otroci razveselili vsakega koščka svežega kruha, ki ga je njihova mama skrbno zaklepala v kuhinjsko omaro, da je družina lahko ‘zgurala’ čez teden. O vročem kakavu in slastni marme-

ladi, namazani na pravo stran kruha, so lahko samo sanjarili. Takšne pretresljive zgodbe o odrekanju in pomanjkanju so mi šle strašansko na živce, sploh če sem vedela, da me v predalniku za živila že čaka gospodična čokolada z lešniki. Danes, na svetovni dan hrane, ko sem pospravila zadnjo žlico slastnega obeda in je na pladnju ostal zalogaj, ki bi nahranil še kakšna lačna usta, pa se mi je ta misel prav nesramno zavezala okoli jezika in mi po tihem grizljala možgane. Potem sem odprla nedeljski časopis in se zastrmela v članek z naslovom

Nahranili bi 44 milijonov lačnih ust, ki je sam po sebi ponujal dovolj interpretacij svetovne problematike črno-belega sveta.

Ne glede na dejstvo, kako zelo se sprenevedamo, da tisti svet na drugi strani našega planeta ni del tega sveta, ki mu vladamo, pa je vse skupaj le lažna konstrukcija sodobnega uma, ali še bolje, vse skupaj je samo zamaščena vrečka McDonalda, ki smo si jo poveznili čez oči, da ne bi videli tega kontrasta, ki ga živimo. Na eni strani oble namreč živijo ljudje, ki se zaradi prekomerne teže komaj premikajo, na drugi strani pa najdeš žive okostnjake, ki bi za košček ljubega kruha sklenili kupčijo s hudičem, samo da bi si kupili še en dan bede. Čeravno se ob tem stavku upravičeno vprašam, kdo resnično živi v bedi in ali nismo prav vsi zaradi načina življenja, ki meji na skrajnost, obsojeni na dosmrtno životarjenje. Jabolko kot oblika hrane je bilo že v zgodovini človeštva predmet spora. Morda se bo ta misel zdela perverzno nesramna, a tudi Eva je morala zagristi v svetleče rdeče jabolko, da je naposled odprla oči in spoznala, da okoli nje ni raj, temveč življenje v vseh odtenkih stvarnosti. Nekaj tisočletij kasneje je Sneguljčica delila podobno usodo, in ko je pred nekaj dnevi prav pred očmi tragično shiral računalniški jabolčni mogotec, se je morda marsikdo vprašal, ali je človeštvo res varno pred jabolčnim prekletstvom, ki nas kot nore žene v pogubo. Sodobnost je torej tudi do hrane razvila odnos sindroma izbora najnajnajlepše hrane, v katero je moč zagristi. Sodobne prodajalne so se spremenile v miss izbora najlepše zelenjave in sadja, najbolj rožna-

te-ga mesa in najlepše zapečene-ga hlebca kruha, ki si ga povprečnej s polno ritjo vsega še lahko privoščijo na svojih krožnikih. Pri tem pa smo sposobni gladko ‘prešpricati’ lekcijo naših starih mam: da ni ‘vse zlato, kar se svetijo’. Včasih nam lahko piškavo jabolko ponudi več hranljivih vrednosti kot zlato rumeno ali načičkano rdeče. Kje je torej problem? Problem je v našem odnosu do samega sebe. V odnosu do besede ‘popolnost’, ki je nikoli ne bomo našli in jo zato kot sestradani kolumbi poskušamo najti zunaj sebe, v najlepši solati, najlepši breskvi in najbolj rožnatem zrezku. In vse tisto, kar ne zadovalji besede popolnost, mora romati v smetnjak. Smetnjak kot sinonim za drugorazredno, izobčenost, prezir, gnev, umazanost, izdelke z napako in človeško sramoto. Nekaj, česar ne želimo videti. Nekaj, česar ne želimo podariti, deliti, razlomiti na dvoje. Nekaj, kar želimo preprosto odvreči in pozabiti. Ker hrana je naše najgloblje čustvo, ki se premelje in skozi debelo črevo izloči v greznico. In ker se sodobnost zaveda svoje nepopolnosti, svoje gnilobe, je pomembno, da jemo lepo hrano. Saj ni važno, ali je zdrava. Važno je, da je lepa, sočna in hrustljava. Takšna kot jabolko, v katero je zagrizla grešna Eva, in takšno, v katero je zagrizla naivna Sneguljčica. Morda mora vanjo zagristi tudi človeštvo. Potrebujemo zavedanje. Kajti šele takrat, ko bomo spregledali, bomo lahko videli in spremenili dejstvo, da človeštvo na leto odvrže 1,3 milijarde ton živil. Pa dober tek. ■

Verona, Gardsko jezero in zabaviščni park

Konferenca sindikatov SKEI Kidričevo je za zaposlene v Talumu, hčerah in Silkemu organizirala izlet v Verono, na Gardsko jezero in v zabaviščni park Gardaland.

IGOR JEZA

FOTO: IGOR JEZA, SREČKO GAJŠEK

Oba avtobusa sta z železniške postaje na Ptuj in z avtobusne postaje v Kidričevem odpeljala v soboto, 24. septembra. Zaradi sorazmerno dolge vožnje smo se na pot odpravili v zgodnjih jutranjih urah. Vremenska napoved za sever Italije je napovedovala še en lep jesenski vikend in na koncu je bilo tudi res tako. Vodič Igor se nam je pridružil v Ljubljani. Mejo smo prečkali v Fernetičih, pot pa nas je po zanimivi italijanski pokrajini, prepolni velikih vinogradov in sadovnjakov, vodila mimo Benetk do Verone. Sledil je postanek za kratko malico in osvežilno pijačo, potem pa smo si ogledali Verono.

Verona je mesto v severni Italiji in je glavno mesto Veronske pokrajine v deželi Benečiji (Veneto) ter sedež škofije Verona. Mesto ima okoli 270.000 prebivalcev. Ker leži v U-zavoju reke Adiže in blizu Gardskega jezera, je bilo do leta 1956 prizorišče rednih poplav. Takrat so zgradili prekop Mori-Torbole, ki odvaja odvečno vodo iz reke v jezero.

Če se podate na obisk Gardskega jezera, je vsekakor priporočljivo, da se prej ustavite v Veroni, znani predvsem kot mestu Romea in Julije, katerih tragično zgodbo je ovekovečil Shakespeare. Verona, ki je vpisana na Unescov seznam svetovne kulturne dediščine, se

ponaša s številnimi znamenitostmi. Ogledamo si lahko areno, Julijino in Romeoovo hišo, Lamberti-jev stolp, z vrha katerega je mogoč najlepši, skoraj nadrealistični pogled na celotno mesto. Sprehodili smo se po starem delu mesta, si pogledali trg Bra s slovito areno, znameniti Julijin balkon, Zeliščni trg, Gosposki trg in grobnico nekdanjih vladarjev Scaligerijev. Bolj urbanim turistom pa je na voljo tudi nakupovalni raj, Via Mazzini, na kateri najdete številne trgovine vseh svetovnih modnih oblikovalcev, znanih in manj znanih.

V mestu domujeta dva znana italijanska nogometna kluba, A. C. Chievo Verona, ki nastopa v Serie A, in Hellas Verona, ki nastopa v Serie B.

Po ogledu veronskih znamenitosti smo v prijetno ohlajenem avtobusu nadaljevali vožnjo do parka Natura Viva v mestecu Pastrengo, kjer je eden izmed večjih evropskih safari parkov. Najprej smo z avtobusom zapeljali med prosto živeče živali in doživeli občutek pravega safarija, nato pa smo si ogledali še drugi del parka, ki je urejen kot živalski vrt. Poleg bogate zbirke eksotičnih in domorodnih živali si je v tem delu možno ogledati tudi makete dinozavrov v naravni velikosti. V večernih urah smo se nastanili v hotelu, kjer

smo večerjali in prespali.

Italijanski hoteli so znani po svoji 'dobri' hrani, a na srečo to za naš hotel ni veljalo, saj smo bili na koncu postrežbe kljub vsemu siti. Po večerji smo se nekateri odpravili v bližnjo vas, v kateri je bilo zelo veliko skladišče vin (ogromni rezervoarji iz nerjaveče pločevine), kar nas je zelo fasciniralo.

Gardsko jezero (italijansko Lago di Garda) je največje italijansko jezero ledeniškega nastanka, ki je zaradi ugodne lege postalo priljubljena turistična destinacija. Avtobus nas je odložil tik ob jezeru v mestu Peschiera del Garda z mediteranskim pridihom. Tam smo se naužili lepote, ki jih ponuja prekrasen pogled z obale jeze-

ra. Polni lepih vtisov smo se odpravili do našega zadnjega cilja, zabavišnega parka Gardaland. Vodič nam je dajal še zadnje napotke, ki so nam olajšali gibanje po parku in uporabo vseh naprav v njem. Sledilo je skupinsko fotografiranje pred vhodom, razdeljevanje vstopnic in pričakovanja polno vzdušje.

Z zemljevidom Gardalanda v roki smo se podali do naprave, ki se imenuje Raptor. Po 20-minutnem čakanju so me priklenili na sedež in že sem se znašel na vrhu najnovejšega tobogana. Sledil je vratolomni spust z vsemi lupingi, valjčki, sodčki in še drugimi obremenitvami. Poln adrenalina sem vstal s sedeža in malo tresočih se nog odšel proti izhodu, kjer sem

»V nedeljo smo se prebudili v čudovito jutro, ki je obetalo lep dan za nadaljevanje našega izleta do Gardskega jezera in obiska zabavišnega parka Gardaland.«

si ogledal posnetke in fotografije prestrašenih potnikov. Sledile so naprave, kot so Blue tornado, sekvoja, gusarski svet, kraljestvo boga vode, prosti pad ... V parku smo se lahko okrepčali v restavracijah, ki so bile urejene v slogu naprav, na primer restavracija v

slogu piratov s Karibov. Tisti, ki niso bili za adrenalinske šoke, so si lahko ogledali različne predstave ali obiskali 3-D kina. Polni vtisov iz zabavišča smo se v popoldanskih urah odpravili proti domu, kamor smo se varno vrnili v poznih večernih urah. ■

REKREACIJA

620 kilometrov v 28 urah

BRUNO SKUBER

S kolesarstvom se ukvarjam od leta 2005 in zmeraj iščem nove izzive, zato razmišljam o tem, da bi se naslednje leto udeležil dirke okoli Slovenije (DOS). Dirka neprekinjeno poteka tri dni, obsega 1200 km in je najzahtevnejša v Sloveniji.

Septembra sem preizkusil samega sebe. S spremljevalno ekipo smo se 23. septembra odpravili v Postojno, kjer je tudi uradni začetek dirke. Ob 11. uri sem začel kolesariti v smeri Šmarja, kjer je bila prva časovna kontrola. V tej etapi je bila največja težava

vročina pri vzponu na Sveti Anton. Kljub temu sem prvih 101,7 km prevozil v 3 urah in 23 minutah s povprečno hitrostjo 33,7 km/h. V drugi časovni etapi s ciljem v Braniku me je pri visokih temperaturah čakal vzpon skozi Črni Kal; povprečna hitrost po 206,7 km je bila še zmeraj visoka, in sicer 29,3 km/h. Začelo se je mračiti in temperature so postale prijetne, moj naslednji cilj pa je bila Žaga nad Bovcem, kamor sem prispel nekaj pred polnočjo. Vršič sem osvojil ob 2.30. Pot sem nadaljeval skozi Kranjsko Goro, Jesenice, Slovenski Javornik in prikolesaril do časovne kontrole v Javorniku. Vožnjo sem nadaljeval skozi Hudi Graben, Preddvor

in Šenturško Goro. Sledil je vzpon na Črnivec. Po približno 24 urah sem prispel na časovno kontrolo 5 v Šoštanju. Vedel sem, da me čaka še eden izmed najbolj zahtevnih vzponov – prelaz Sleme. Na razdalji 15 km se povzpneš s približno 400 m. n. v. na 1080 m. n. v.

Pot sem nadaljeval skozi Črno in Ravne na Koroškem, Dravograd, Radlje ob Dravi. Po 28 urah in 620 prevoženih kilometrih sem dosegel svoj cilj in prikolesaril v Kamnico pri Mariboru.

Na koncu bi se rad zahvalil vsem, ki so mi pomagali pri izvedbi podviga. ■

OBISK

Obisk iz Crikvenice

DARKO FERLINC

FOTO: DARKO FERLINC

Crikvenčani so obiskali tudi Revitalove rastlinjake

Maja letos so Talum obiskali predstavniki uprave in vodstva občine Crikvenica, v soboto, 8. oktobra, pa so nas obiskali upokojenci in predstavniki turističnega društva tega hrvaškega mesta. Okoli 50 obiskovalcev so v naši občini gostili vaščani okoliških vasi. Sodelovanje med obema občinama – bolje rečeno, občani – je prišlo že tako daleč, da je bilo napisano pismo o nameri za pobratenje občine Kidričevo in občine Crikvenica. Hrvatje menda čakajo le še na odobritev iz sabora, zgodilo pa naj bi se po novem letu.

Sodelovanje, ki zajema predvsem druženje, traja že pet let. Pobudo

za to sta dala naš Zvonko Čelofiga in Jure Rosić iz Crikvenice.

Obiskovalci so si ogledali proizvodnjo aluminija, livarne in proizvodnjo rondelic. Po obisku Taluma so si ogledali še rastlinjake v Revitalu. Z obiskom so bili zelo zadovoljni. Mnogi so rekli, da kaj takega še nikoli niso videli. Nekemu gospodu, ki je ob koncu šestdesetih let z nekim hrvaškim podjetjem delal v takratnem TGA-ju, so se menda ovlažile oči, ko je svojim kolegom razlagal, kje je delal in kje je preživel del svoje mladosti.

V odboru za organiziranje obiskov in druženj je tudi naša Dragica Leskovar. ■

Kje med delom in družino sem jaz?

Usklajevanje službe in družine je težavno, zlasti kadar se delo in družina borita za naš čas, pozornost in energijo. Takšna bitka je še bolj izrazita, kadar občutimo negotovost zaposlitve, kadar je naš delovnik daljši ter kadar nas poleg tega doma čakajo konflikti z družino in kadar je opora njenih članov nezadostna. Takšne razmere so navadno povod za nezadovoljstvo z delovnim in družinskim življenjem, slabijo pa tudi naše zdravje in znižujejo učinkovitost opravljanja dela. Zaradi vsega tega je pomembno, da razmislimo o vzrokih za težave, ki jih imamo z usklajevanjem, primerjamo lastne izkušnje z izkušnjami drugih in se vprašamo, kaj lahko naredimo sami zase, da bi si usklajevanje olajšali.

MATEJ LUNEŽNIK

[HTTP://STATIC7.DEPOSITPHOTOS.COM/1007064/674/V/950/DEPOSITPHOTOS_6748228-PEOPLE-AT-WORK-FAMILY-VECTOR-PICTOGRAMS..JPG](http://static7.depositphotos.com/1007064/674/V/950/DepositPhotos_6748228-People-at-work-family-vector-pictograms..jpg)

‘V službi ne moreš pozabiti domačih skrbi, doma pa se spomniš, kaj vse bi moral narediti v službi, a nisi.’

Takšne in podobne težave še predobro poznajo tako zaposlene matere in očetje kot tudi tisti, ki skrbijo za starostnika ali bolnega človeka. Delovnih in družinskih obveznosti na trenutke namreč ne moremo uskladiti. Čeprav težave, ki jih imamo z usklajevanjem, jasno občutimo, se vedno ne zavedamo, kaj nas je do njih pripeljalo.

Vir težav pri usklajevanju dela in družine je lahko **razkorak v pričakovanjih**. Naša pričakovanja in pričakovanja drugih v enem in drugem okolju se namreč lahko **razlikujejo**. V službi na primer menimo, da ni posebno zaželeno, če preveč odkrito pokažemo čustva, v družinskem krogu pa nam to lahko pomeni bistveno sestavino odnosov. Če nam ne uspe dovolj hitro preklopiti med omenjenima državama, najverjetneje zaznamo, da je naše vedenje na enem in drugem področju nezdržljivo. Do težav vodi tudi časovna nezdržljivost delovnega urnika in družinskih obveznosti. Ta lahko pomeni stresno izkušnjo, saj časa, ki smo ga namenili eni dejavnosti, ne moremo nameniti drugi, čeprav bi to morda morali. Čas pa ni edino, česar nimamo neomejeno na razpolago. Usklajevanje dela in družine načena tudi naše zaloge energije in s tem povzroča zmanjšano

zbranost in manj učinkovito izpolnjevanje vseh obveznosti. Takšne težave pri usklajevanju delovnih in družinskih obveznosti pa nas hitro lahko privedejo do tega, da se vprašamo, kje med delom in družino smo mi sami in kaj lahko storimo, da množico vseh obveznosti brez večjih težav uskladimo, pri tem pa najdemo še čas zase.

‘Potrebna je veliko potrpljenja z vseh strani; v nasprotnem primeru se prevečkrat vprašaš, kaj mi je bilo tega treba.’

Vsaj začasno lahko omilimo težave pri usklajevanju različnih obveznosti tako, da poskusimo zmanjšati obremenitve na delovnem in družinskem področju ali uvedemo nekaj ukrepov, s katerimi lahko prihranimo čas ali ohranimo pozitivno razpoloženje. Del obremenitev na delovnem področju nam lahko odvzame že samo delovno mesto in podjetje, v katerem delamo. Vse več je namreč podjetij, ki težave zapo-

slenih pri usklajevanju dela in družine skušajo odpraviti tako, da ponujajo prilagodljiv delovni urnik z izbijo ure prihoda in odhoda, otroške časovne bonuse, pri katerih zaposlenim z otroki omogočajo dodatne proste dneve poleg zakonsko določenih, in celo možnost dela od doma. Poleg ponujenih ukrepov pa je pomembno predvsem razumevanje in potrpljenje nadrejenih ter spodbujanje uporabe takšnih ukrepov. Takšne ugodnosti namreč niso posebno uporabne, če se zanje ne upamo odločiti se, ker menimo, da bi lahko uporaba tovrstnih ugodnosti slabo vplivala na našo kariero.

Tudi družinskih obveznosti včasih ni lahko omejiti. Poskusi iskanja zanesljivega, kakovostnega in finančno primerne dodatnega varstva za otroka in poskusi izbire ustrezne nege za starostnika lahko s seboj prinesejo še nove težave.

‘S humorjem, dobro voljo in dobro organizacijo, drugače ne gre.’

Usklajevanje obveznosti je najprej odvisno predvsem od tega, kako nujne in pomembne so. Zaposleni starši poročajo o tem, da se človek nauči pametneje postavljati prioritete v primerjavi s časom, ko so skrbeli le zase. Pomembno pri tem je le, da prioritete vedno znova spreminjamo. Če je ena obveznost za nas vedno znova na prvem mestu, bo za drugo vedno pri-

manjkovalo časa in energije, s tem pa bomo vedno imeli občutek, da nismo zadostili vsem pričakovanjem, zato bomo usklajevanje še naprej zaznavali kot stresno. S postavljanjem prioritet je povezana tudi načrtna organizacija dejavnosti. Zaposleni starši poročajo, da potrebuješ predvsem dobro organizacijo in voljo, da opraviš stvari, ko imaš čas za to, da se ti delo ne začne kopičiti. Po drugi strani pa navajajo, da se sčasoma s situacijo sprijazniš, čas si začneš bolje planirati in zapisovati, kdaj je kaj nujno. S takšnim pristopom na koncu lahko ugotovimo, da nam celo ostane nekaj prostega časa.

Vzrok težav z usklajevanjem delovnih in družinskih opravil so lahko tudi naša lastna previsoka pričakovanja. V takšnem primeru si namreč hitro naložimo preveč dela, z njim pa obveznosti, ki jih težko obvladamo. Predvsem moramo sprejeti dejstvo, da ne moremo opraviti vseh stvari enako dobro, in to nam ne sme povzročati občutkov krivde. Lastna previsoka pričakovanja pa lahko zamenjamo z bolj uresničljivimi. Malo verjetno je, da bomo družinske in delovne obveznosti opravljali enako uspešno, in to dlje časa. Če sprejmemo za uspeh, da nam denimo zgolj na družinskem področju uspe opraviti vse obveznosti, in to zelo uspešno, smo že na tej točki dosegli nekaj, česar ne zmore vsak. Starši, ki z usklajevanjem nimajo toliko težav, navajajo, da je treba

vsak dan vedno znova organizirati, velikokrat vse načrte opustiti ter se sprijazniti, da nismo vsega naredili. Kljub temu pa na koncu napornega dneva vseeno ostane čudovit občutek, kaj vse ti je uspelo.

Z lastnimi pričakovanji je povezana tudi predstava o tem, da moramo vse opraviti sami. Starši, ki zase menijo, da jim usklajevanje uspeva, sami poročajo, da je treba delegirati delo ter prositi za pomoč, namesto da želimo vse opraviti sami. Slednje vodi v naše nenehno nezadovoljstvo, ker vsega ne zmoremo. Če le imamo koga, ki ga za pomoč lahko prosimo, nas lastna visoka pričakovanja do sebe nikoli ne smejo ovi-

rati. Velja pa tudi, da ne moremo vedno pričakovati, da bodo drugi naše potrebe in želje vedno ugrabili oziroma uganili. Zato je naša dolžnost in naloga, da jih na primeren način izrazimo, preden se nam vse obveznosti preveč napičijo in postanejo prenaporne. Način, s katerim lahko deloma preženemo skrb zaradi družinskih in delovnih obveznosti hkrati, je tudi zavestno ločevanje obeh okolij. Pogosto menimo, da bo za nas bolj preprosto, če skušamo delovne obveznosti opraviti doma ali če smo med službenim časom neprestano telefonsko dosegljivi za vse družinske člane, kar pa ni nujno najboljše.

Usklajevanje dela in družine je pogosto težavno predvsem zaradi tega, ker nam časa za vse obveznosti preprosto primanjkuje. Iz tega razloga radi najdemo čas za vse te obveznosti tam, kjer ga ne bi smeli, namreč v lastnem prostem času, ki ga sicer namenjamo partnerju in drugim članom družine, ali v času za prijatelje. Poleg omenjenih načinov je mogoče težave zaradi nezdružljivih delovnih in družinskih obveznosti omiliti enako kot vsako drugo stresno situacijo. Pozitiven pogled na situacijo, humor in prepričanost o rešitvi težav namreč lahko vsaj za trenutek preženejo skrbi.

Če imate kakršne koli skrbi, vprašanja ali težave v zvezi z organizacijo in usklajevanjem svojega zasebnega življenja in poklica, pa kar pogumno pokličite na brezplačen svetovalni telefon (080 50 54)! Enako lahko to storijo tudi vaši družinski člani. Kot že veste, pa lahko pokličete na brezplačni telefon tudi zaradi kakršnih koli problemov, ki tarejo vas ali vaše družinske člane. Z veseljem vam bomo pomagali!

Bodite zdravi in zadovoljni! ▢

Za konec pa priporočam ogled tega videa:

<http://www.youtube.com/watch?v=4N8hXTf2hBA>

NARAVA

Reševanje belega laboda

DARKO FERLINC
FOTO: DARKO FERLINC

Naslov je sicer dramatičen, toda akcija ni bila taka. Sredi oktobra je v Talum – na zelenico na južni strani obrata za proizvodnjo rondelic – prišel beli labod. 'Prišel' je še najboljši izraz, ker leteti očitno ni mogel. O tem me je obvestil Miran Jeza, ki ga je tudi fotografiral. Labod je čepel na travi in se ni kaj dosti menil za radovedneže. Če bi trava bila voda, bi mirno lahko rekli, da plava.

In stekla je akcija. Na veterinarski postaji na Ptujju so nam povedali, da se oni z divjimi živalmi ne ukvarjajo, in nam dali telefonsko številko gospe Adele Šilak, ki na področju Ptujja pa vse tja do Murske Sobote zbira divje živali,

ki so kakor koli nesposobne same živeti v naravi. Od nje gredo potem v zavetišče za divje živali v Muto, kjer jih tudi zdravijo. O tem smo pisali že v lanskim avgustovski številki Aluminijs, ko smo pisali o črni štorclji.

Laboda smo s pomočjo naših gasilcev ujeli, ga pokrili s plaščem, da se je umiril, in ga odpeljali k Adeli Šilak.

Ko smo ga prinesli h gospe Adeli, so bile v kletki štiri obstreljene kanje, ena je bila celo brez krila. Gospa zbira tudi ježke. Zanje je značilno, da če do jeseni ne zra- stejo do kilograma in pol, ne morejo preživeti zime. In tudi zanje je prostor v azilu za divje

živali, ki ga vodi dr. Zlatko Golob. Labod bo torej odpotoval v azil in

upajmo, da se mu bo dobro godilo. ▢

Zahvala

Tako zelo je še želel živeti, pa je moral oditi –

Ob kruti in nenadomestljivi izgubi našega dragega

Boža Lekića

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste ga imeli radi, ga spoštovali in

pospremili na njegovo zadnjo pot. Hvala gospodu Lenderu za lepe besede ob njegovi žari, pevcem za občuteno zapete pesmi, trobentaču za zaigrane srce parajoče melodije, hvala sodelavcem enote za finančno pomoč in sveče. Hvala vsem, ki ste mi segli v roko, čeprav me niste nikoli prej spoznali, in mi povedali toliko lepih in toplih besed. Hvala vsem, ki ste se poslovili od njega, čeprav ste

moral pri tako daleč, hvala vsem, ki ste me poklicali po telefonu in mi dajali moč, hvala vsem, ki sem vas pozabila omeniti, pa ste sočustvovali z menoj. Hvala je morda premalo, izguba takšnega človeka, kot je bil naš dragi, pa je preveč!

Neutolažljiva Jožica
in vsi njegovi

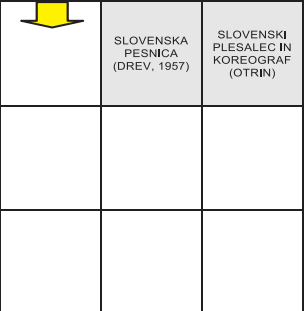
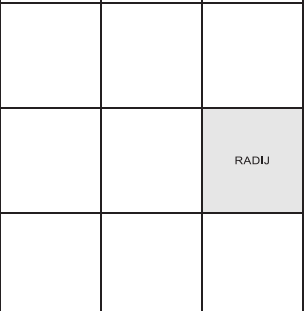
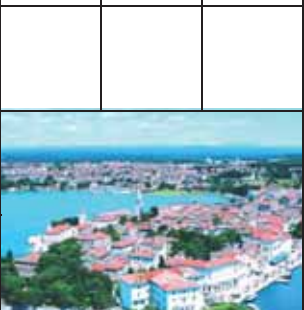
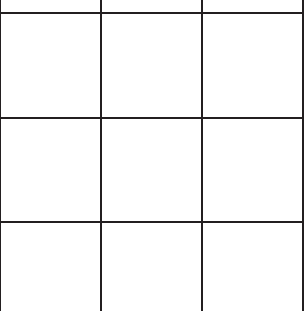
Izlet v Verono

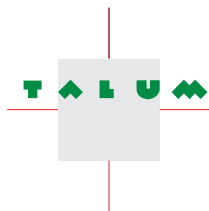
FOTO: IGOR JEZA, SREČKO GAJŠEK

V prejšnji številki smo pomotoma zapisali napačna imena avtorjev fotografij. Avtorja sta Milan Osterc in Darko Ferlinec.

SLOVARČEK: GUPTA – indijska vladarska dinastija (vladala od 320–480), TARAFa – arabski pesnik iz 6. stoletja, MIRIAM – slovenska pesnica (Drev, 1957), SPAHI – indijski zakupnik posestva, SKUA – vrsta ptice, velika govnačka, KUERTEN – brazilski tenisač (Gustavo, 1976), ETALLE – mesto v Belgiji.

	SESTAVIL: JANKO ŠEGULA 2011	INDIJSKA VLADARSKA DINASTIJA (VLADALA OD 320-480)	SLOVENSKI NOGOMETNI TRENER (BRANE)	TRISTOP	POOGLNELI RASTLINSKI OSTANKI NA BARJU	ČRT VOGLAR	POBIRALKA NAROČNINE	REKA V AFRIKI	APARAT ZA MERJENJE SLUHA, SLUHOMER	
	GOTSKI JEZIK									
	DAVID SUCHET									
										
						DRUŽABNI KROŽEK, DRUŠTVO				
	ARABSKI PESNIK IZ 6. STOL.					KRAJ PRI MARIBORU				
	ROMAN WOLEJA SOYINKE				SLABOTNEŽ NEKDANJI AVSTRILJSKI SMUČAR (HANS)			KOŠAR- KARSKI TRENER BEČIROVIČ TOMAŽ NOSE		
	ALUMINIJ	PREDJEZDEC PRI ŠPANSKIH BIKOBORBAH								
	ŽARKO TATIĆ	ORODJE ZA SPENJANJE, PRIŽEMA	NAJBOLJ RAZŠIRJENA RASTLINA							
	PRIMOŽ ULAGA			REKA NA TAJSKEM				MARJETICA (KRAJSE)		
				LAHKO, OKRETNOST (GLASB.)				SLOVENSKI PLESALEC (KO)		
						SLOVENSKI DRAMATIK IN PESNIK (IGOR)				
						ALBIN PLANINC				
					URADNI LIST, SPIS				SLOVENSKI IZBOR ZA PESEM EVROVIZIJE	
					ČASTNICA				BRAZILSKI TENISAČ (GUSTAVO)	
	VSA LETALA KAKEGA PODJETJA									
	NEMŠKI VOZNIK F1 (SCHUMACHER)									
	TALUM	INDIJSKI ZAKUPNIK POSESTVA	GRŠKA BOGINJA MIRU							
	STANE LEBAN			ANGLEŠKI PEVEC (STEVENS)				ROBERT PEŠUT		
	IZRAELSKI PISATELJ (AMOS)		SAUDSKI TERORIST (OSAMA BIN)	REKA V FRANCIJI						
										

Lahkota prihodnosti

Sončna elektrarna

projektiramo in gradimo

Postavili smo že šesto sončno elektrarno z močjo 1 MWp in s tem zgradili **največje polje** sončnih elektrarn v Sloveniji.

- Projektiranje
- Izvedba
- Nadzor
- Vodenje
upravnega postopka
- Priklučitev
- Nudenje zemljišča

TALUM d. d. Tovarna aluminija Kidričevo
Talum Servis in inženiring d. o. o.

Tovarniška cesta 10, SI-2325 Kidričevo, Slovenija

Tel.: +386 2 7995 100; faks: +386 2 7995 103

Tel.: +386 2 7995 701; faks: +386 2 7995 702

e-pošta: blaz.tropenauer@talum.si

e-pošta: anton.verdenik@talum.si